

dr hab. Waldemar Wojtasik
Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytetu Śląskiego

**Recenzja rozprawy doktorskiej
mgr. Bartosza Mazurkiewicza**

Polityczne i pozapolityczne czynniki wielokadencyjności burmistrzów w miastach średniej wielkości w Polsce, Szczecin 2019 (ss. 280)
napisanej pod kierunkiem dra hab. prof. US Macieja Drzonka
oraz promotora pomocniczego dr Aleksandry Sander

Przedstawiona do recenzji praca Pana Bartosza Mazurkiewicza jest dziełem niewątpliwie mieszczącym się w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Świadczy o tym zarówno przedmiot dociekań, zastosowana siatka terminologiczna, jak i zaproponowane metody badawcze. Zawiera przy tym wiele odniesień do socjologii i ekonomii, co nadaje jej nieco interdyscyplinarnego charakteru i sprawia, że przedstawiane wnioski są bardziej uniwersalne. Przedmiot dysertacji został klarownie zdefiniowany, czyniąc z badania wielokadencyjności proces eksplanacyjny, którego specyfika zawiera w sobie analizy przeprowadzone na mikro- i mezo_poziomie. Świadome zrezygnowanie z badania makroodniesień wielkadencyjności obyło się bez szkody dla jakości przeprowadzanych badań a pośrednio może wskazywać także przyszłe kierunki naukowych eksploracji Autora.

Zarówno sam zamysł zadania badawczego, jak i jego realizację oceniam bardzo pozytywnie. Wybór problematyki rozprawy uważam za inspirujący i wpisujący się w najbardziej aktualne wymiary współczesnego dyskursu naukowego w dziedzinie nauk społecznych. W Polsce jedynie nieliczni badacze podejmują problematykę

wielokadencyjności. Wśród autorów najważniejszych opracowań z tego obszaru należy wymienić Jarosława Flisa, Adama Gendźwiłła i Macieja Drzonka, który jest promotorem Bartosza Mazurkiewicza, autora ocenianej dysertacji. Dodatkowym walorem pracy jest praktyczny wymiar prowadzonych badań, szczególnie w kontekście zmian w kodeksie wyborczym, które ograniczają liczbę sprawowanych kadencji przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Z tych powodów, jak również z potrzeby generowania przez polskich naukowców studiów analitycznych, osadzonych w praktyce życia społecznego, wybór problematyki rozprawy uznaję nie tylko za trafny, ale przede wszystkim potrzebny z praktycznego punktu widzenia. Moja opinia wynika także z obserwacji tendencji do generowania przez polskich politologów badań, które mają przede wszystkim teoretyczny, lub *quasi* teoretyczny charakter. Ich immanentną cechą jest deficyt stosowania metod ilościowych oraz analiz statystycznych. Oceniana przeze mnie praca jest przykładem dobrze zaprojektowanych i przeprowadzonych badań także o wymiarze empirycznym.

Struktura rozprawy została podporządkowana zadaniu badawczemu i jest logiczna. Kolejne części mają charakter wynikający z celu i charakteru pracy oraz jej wcześniejszych elementów. Zastosowana siatka pojęć nie budzi wątpliwości, tak co do związku z celem pracy, jak i merytorycznych kompetencji Doktoranta. Na tej podstawie, z całym przekonaniem mogę stwierdzić, że mgr Bartosz Mazurkiewicz dobrze orientuje się w poruszanej problematyce. Przedstawiona rozprawa doktorska liczy 280 stron i składa się ze *Wstępu*, sześciu rozdziałów merytorycznych, *Zakończenia*, *Bibliografii*, *Spisu Tabel*, *Spisu Wykresów* oraz *Streszczenia* w języku polskim i angielskim. Struktura pracy nie budzi większych wątpliwości, choć wyraźnie widać dyspersję w wielkości rozdziału drugiego w stosunku do pozostałych.

Lektura *Wstępu* pozwala poznać i zrozumieć inspiracje naukowe, które legły u podstaw przedstawianej pracy. Cel dysertacji został klarownie określony jako eksploracja relacji pomiędzy „(...) wielokadencyjnością a czynnikami politycznymi i pozapolitycznymi, które mogą współwystępować z wyborem na burmistrza w miastach średniej wielkości w Polsce” (s.4). Osiągnięcie celu pracy zostało uwarunkowane znalezieniem odpowiedzi na 5 pytań badawczych (s.4-5):

1. Czy wybrane zmienne polityczne: bezpartyjność, wysoki procent poparcia w pierwszej turze wyborów na burmistrza oraz wysoki poziom wskaźnika intensyfikacji

rywalizacji wyborczej wśród kandydatów na burmistrza współwystępują z wielokadencyjnością burmistrzów?

2. Czy silna pozycja komitetu burmistrza w strukturze rady miasta przy wysokim poziomie wskaźnika intensyfikacji rywalizacji wyborczej między komitetem burmistrza a głównym kontrgrupowaniem współlistnieje z wielokadencyjnością?

3. Czy zwycięstwo w wyborach na burmistrza jest powiązane ze zwiększaniem wydatków inwestycyjnych miasta w roku przeprowadzania wyborów samorządowych?

4. Czy niski poziom bezrobocia i ubóstwa wraz z dużym odsetkiem dochodów własnych i wydatków inwestycyjnych w budżetach miast umacnia pozycję burmistrza?

5. Czy wielokadencyjność burmistrzów występuje w miastach z wysoką wartością „Wskaźnika Rozwoju Wspólnot Terytorialnych”?

Konstrukcja pytań badawczych nie budzi moich zastrzeżeń, w przeciwieństwie do odpowiadających im hipotez badawczych. O ile hipoteza główna (s.5) mówiąca, że „(...) *dwie grupy czynników: polityczne oraz pozapolityczne współwystępują z wielokadencyjnością burmistrzów w badanych miastach średniej wielkości w Polsce.*” została skonstruowana poprawnie, o tyle niektóre hipotezy szczegółowe (nr 1 i nr 4) powinny zostać uproszczone, poprzez badanie oddziaływania pojedynczych czynników, a nie przeprowadzenie analiz zbiorczych (w przypadku hipotezy nr 1 chodzi o bezpartyjność, wysoki procent poparcia uzyskany w pierwszej turze wyborów i wysoki poziom wskaźnika intensyfikacji rywalizacji wyborczej, a w przypadku hipotezy nr 4 czynnikami separowanymi powinny być poziom bezrobocia i poziom ubóstwa oraz odsetek dochodów własnych i wydatków inwestycyjnych). Prezentowany postulat wynika z potrzeby klarowności prowadzonego wywodu naukowego i jednoznaczności stawianych wniosków.

Nie budzą moich zastrzeżeń przywoływane i zastosowane metody badawcze (s.7): porównawcza (jako metoda główna) oraz instytucjonalno-prawna, ilościowa, analizy treści i jakościowa (jako metody pomocnicze). Dodałbym również w tym miejscu odniesienie do metod historycznych, z których Autor także niewątpliwie korzysta. Implementacja wyników analiz została osadzona w kontekstach teorii pragmatyzmu, teorii racjonalnego wyboru i teorii konstruktywizmu społecznego. Zabieg ten nie tylko podnosi wartość przedstawianych studiów, ale ukazuje również odczytanie i osadzenie mgr. Bartosza Mazurkiewicza w

przedmiotowej literaturze. Nie budzi moich wątpliwości także zakres temporalny materiału badawczego oraz operacjonalizacja definicji miasta średniej wielkości, jako przedmiotu badań analizowanego w dysertacji.

Dwa pierwsze rozdziały stanowią rdzeń metodologiczny pracy. Rozdział pierwszy ma charakter teoretyczny, zawierając rozważania terminologiczne oraz klasyfikację przyjętych czynników politycznych i pozapolitycznych w kontekście zjawiska wielokadencyjności urzędów pochodzących z wyborów powszechnych. Zawiera on przegląd oraz prezentację aktualnego stanu badań, dotyczących długotrwałego utrzymywania władzy na poziomie centralnym oraz lokalnym. Zaprezentowano także teoretyczne ujęcia przedmiotu badań oraz czynniki, które w opinii innych badaczy mogą współwystępować z wielokadencyjnością. Rozdział ten zawiera także wyjaśnienia dotyczące przyjętego stanowiska metodologicznego oraz przedstawia założenia metody służącej doborowi badanych jednostek (miast). Rozdział drugi, jak już zaznaczyłem najmniejszy objętościowo, analizuje teoretyczne (choć z odniesieniami do sfery praktycznej) aspekty zjawiska wielokadencyjności. Ich kontekstem jest wymiar lokalny, a szczególnie uwarunkowania prawne samorządu terytorialnego, charakterystyka wyborów lokalnych w Polsce oraz swoistość bezpośrednich wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Cztery kolejne rozdziały zawierają odniesienia empiryczne i stanowią właściwą część badawczą pracy. W rozdziale trzecim Autor przedstawił tło prowadzonych badań w postaci opisu miast, które stanowią przedmiot analizy. Zostały w nim scharakteryzowane (wraz z uzasadnieniem) poszczególne ośrodki miejskie z uwzględnieniem różnic wynikających z uwarunkowań społeczno-gospodarczych i przestrzennych. Część ta zawiera także kluczowe dane z wyborów burmistrzów i elekcji do rad miast z lat 2002-2014. Kolejne dwa rozdziały (czwarty i piąty) zawierają analizy wybranych czynników politycznych oraz pozapolitycznych, które mogą współwystępować z wielokadencyjnością. Analizowane wyniki wyborów określają m.in. potencjał polityczny włodarzy analizowanych miast, poziom intensyfikacji rywalizacji wyborczej oraz pozycję ugrupowania burmistrza w radzie miasta. Wśród czynników pozapolitycznych przedstawiono dane dotyczące dochodów własnych miast, wydatków inwestycyjnych oraz poziomu bezrobocia i ubóstwa. W rozdziale szóstym Doktorant porównał oddziaływanie czynników politycznych i pozapolitycznych na perspektywy wielokadencyjności oraz za pomocą narzędzi statystycznych (m.in. współczynnika korelacji linowej Pearsona) dokonał określenia typów relacji między

wybranymi elementami. Generalnie zaprojektowanie i udane przeprowadzenie procesu badawczego uważam za duży walor ocenianej dysertacji, które doprowadziły mgr. Bartosza Mazurkiewicza do możliwości zweryfikowania postawionych hipotez badawczych. Co warto podkreślić, badacz, nawet posiadając twarde dane, formułuje wnioski i opinie w trybie niekategorycznym, zdając sobie sprawę z relatywnie małej próby, która stała się przedmiotem badań. Nie sili się więc na ekstrapolowanie wniosków na całą przestrzeń wielokadencyjności, co jest postawą nie tylko właściwą, ale także stosunkowo rzadko spotykaną wśród młodych badaczy.

Rozprawę finalizuje *Zakończenie*, które zawiera ogólne wnioski wynikające z realizowanych badań. W sposób zagregowany zostały zawarte odpowiedzi na postawione pytania i hipotezy badawcze. Nie ze wszystkimi konstatacjami Autora jestem w stanie się zgodzić, szczególnie tam, gdzie używa nieostrych kwantyfikatorów. Przykładem jest operowanie pojęciem „wysokie poparcie” (s.239), które jak wynika z zaprezentowanych wyników uzyskanych przez poszczególnych burmistrzów w I turze wyborów, potrafi się znacząco różnić. Za bardzo interesujące uważam wnioski płynące z analizy Wskaźnika Rozwoju Wspólnot Terytorialnych, szczególnie w zakresie negatywnej weryfikacji hipotezy łączącej wielokadencyjność z poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego. Jak mi się jednak wydaje, bardziej komplementarne wnioski można było uzyskać porównując wartości użytego indykatora w skali mezo, z innymi podobnymi miastami znajdującymi się w najbliższym sąsiedztwie. Taki kontekst być może umożliwiłby większe zniuansowanie analiz, które uwzględniałoby kontekst regionalny (biorąc pod uwagę drastyczne niekiedy różnice regionalne w rozwoju społeczno-gospodarczym). Być może jednak, na podstawie przeprowadzonych badań, zostaną sformułowane nowe kierunki naukowej eksploracji i tak należy traktować przedstawiane w *Zakończeniu* przez mgr. Bartosza Mazurkiewicza ustalenia. Zauważa to sam, konstatując (s.243) *”Dalsze prace badawcze mogą dotyczyć szerszego obszaru zarówno pod względem przedmiotu, jak również czasu (zwłaszcza pod kątem ewentualnych porównań wyników po wprowadzeniu ograniczenia kadencyjności od 2018 r.). Ponadto warto prowadzić kolejne badania dotyczące wyodrębniania innych potencjalnie istotnych czynników, mających związek z wielokadencyjnością burmistrzów.”*

Ostatnimi częściami pracy są *Bibliografia oraz Spis Tabel i Spis Wykresów*. Bibliografia zawiera wykaz publikacji cytowanych z podziałem przedmiotowym na: (1) Źródła normatywne; (2) Opracowania; (3) Artykuły w czasopismach naukowych; (4)

Publikacje elektroniczne. Taki zabieg delimitacyjny czyni sporządzone zestawienie przejrzystym, w którym łatwo można odnaleźć szukane źródła. Zarazem unaocznia jak wielką pracę wykonał Autor, wyszukując, analizując i wykorzystując przedstawione źródła. Ich bogactwo odnosi się nie tylko do baterii stron internetowych (pomocnych szczególnie przy badaniu praktycznych odniesień wielokadencyjności), ale także zawiera najważniejsze dzieła naukowe z poruszanej problematyki. Jednocześnie cieszą liczne odwołania do źródeł obcojęzycznych, co ukazuje otwarcie Doktoranta na naukę światową i jego dobre odczytanie.

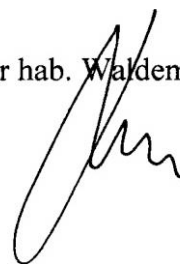
Całość treści pracy odpowiada zadaniu badawczemu sformułowanemu we *Wstępie*. Jest podporządkowana poszukiwaniu odpowiedzi na pytania badawcze, racjonalizując szeroko zarysowany kontekst problemowy. Biorąc to pod uwagę, Autor musiał w ten sposób wytyczyć ścieżki problemowe, aby były względem siebie komplementarne pod kątem istotności problemów i głębokości badań. Było to szczególnie istotne w perspektywie implementacji założeń rozproszonych ujęć teoretycznych do realizowanego zadania badawczego. Warto również podkreślić walory techniczne pracy. Pierwszym jest język, naukowy i klarowny, ale zarazem zrozumiały i nieuciążliwy dla czytelnika. Instytucjonalne odwołania pojęciowe, pomimo znacznego stopnia skomplikowania (wynikającego zarówno z kwestii translacyjnych jak i dynamiki opisywanych zjawisk) zostały zinterpretowane właściwie i spójnie poprowadzone przez całość pracy. Klarowność struktury wewnętrznej poszczególnych rozdziałów jest wspierana przez dyscyplinę badawczą i nikłą liczbę przedmiotowych dygresji, które mało wnoszą do realizacji zadania badawczego. Ich przykładem mogą być teoretyczne odniesienia do rozwoju społecznego (s.37-39). W nielicznych miejscach można dostrzec drobne błędy stylistyczne i redakcyjne. Jednak biorąc pod uwagę cały wymiar formalno-warsztatowy, przedstawiona praca jest na dobrym poziomie, cechuje ją staranność i zadbanie o szczegóły.

Konkludując, rozprawa doktorska mgr. Bartosza Mazurkiewicza jest pracą oryginalną, dotyczy ważnego z poznawczego punktu widzenia zagadnienia i realizującą cele, które zostały sformułowane w chwili projektowania zadania badawczego. Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, że dysertacja pt. *Polityczne i pozapolityczne czynniki wielokadencyjności burmistrzów w miastach średniej wielkości w Polsce* jest przykładem rzetelnie przeprowadzonego procesu badawczego. Nowatorska problematyka pracy oraz jej ostateczny efekt pozwalają mi zwrócić się z wnioskiem o wyróżnienie rozprawy oraz rekomendowanie

jej do druku. Ten ostatni wniosek formułuję nie tylko z chęci upowszechniania wiedzy, ale także na bazie dostrzeganych przeze mnie potrzeb dydaktycznych.

W związku z powyższym wyrażam jednoznacznie pozytywną opinię, że spełnione zostały wymogi postawione przez ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.) w odniesieniu do stopnia naukowego doktora. Tym samym wnioskuję o dopuszczenie mgr. Bartosza Mazurkiewicza do kolejnych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.

dr hab. Waldemar Wojtasik

dr hab. Waldemar Wojtasik
Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytetu Śląskiego

Wniosek o wyróżnienie

rozprawy doktorskiej mgr. Bartosza Mazurkiewicza

***Polityczne i pozapolityczne czynniki wielokadencyjności burmistrzów w miastach
średniej wielkości w Polsce, Szczecin 2019 (ss. 280)***

**napisanej pod kierunkiem dra hab. prof. US Macieja Drzonka
oraz promotora pomocniczego dr Aleksandry Sander**

Zwracam się do Rady Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego z wnioskiem o wyróżnienie rozprawy doktorskiej mgr. Bartosza Mazurkiewicza pt. *Polityczne i pozapolityczne czynniki wielokadencyjności burmistrzów w miastach średniej wielkości w Polsce*. Zarówno sam zamysł zadania badawczego, jak i jego realizację oceniam bardzo wysoko. Wybór problematyki rozprawy uważam za inspirujący i wpisujący się w najbardziej aktualne wymiary współczesnego dyskursu naukowego w dziedzinie nauk społecznych. Dodatkowym walorem pracy jest praktyczny wymiar prowadzonych badań, szczególnie w kontekście zmian w kodeksie wyborczym, które ograniczają liczbę sprawowanych kadencji przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Zakres prowadzonych badań i ich efekt pozwala mi stwierdzić, że zrealizowane zadanie badawcze, w warunkach polskiej politologii ma charakter twórczy i innowacyjny. Jest podporządkowany poszukiwaniu odpowiedzi na pytania badawcze, racjonalizując szeroko zarysowany kontekst problemowy rywalizacji politycznej. Biorąc to pod uwagę, Autor musiał

w ten sposób wytyczyć ścieżki problemowe, aby były względem siebie komplementarne pod kątem istotności problemów i głębokości badań. Było to szczególnie istotne w perspektywie implementacji założeń rozproszonych ujęć teoretycznych do realizowanego zadania badawczego (braku całościowych koncepcji teoretycznych, do których mógłby się odwołać). Warto również podkreślić walory techniczne pracy. Pierwszym jest język, naukowy i klarowny, ale zarazem zrozumiały i nieuciążliwy dla czytelnika. Instytucjonalne odwołania pojęciowe, pomimo znacznego stopnia skomplikowania (wynikającego zarówno z kwestii translacyjnych jak i dynamiki opisywanych zjawisk) zostały zinterpretowane właściwie i spójnie poprowadzone przez całość pracy. Biorąc pod uwagę cały wymiar formalno-warsztatowy, przedstawiona praca jest na bardzo dobrym poziomie, cechuje ją staranność i zadbanie o szczegóły.

Nowatorska problematyka pracy oraz jej ostateczny efekt pozwalają mi zwrócić się z wnioskiem o wyróżnienie rozprawy oraz rekomendowanie jej do druku. Ten ostatni postulat formułuję nie tylko z chęci upowszechniania wiedzy, ale także na bazie dostrzeganych przeze mnie potrzeb dydaktycznych.

dr hab. Waldemar Wojtasik

